SỐ THỨ 1666 — NGÀY THỨ BA 6 JUIN 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

	HANOI			[illegible]	[illegible]	Ngoại-quốc
	[illegible]	Người đem đến nhà	Gửi số nhà thầy			
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$50	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er ou du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-65, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

DÉPOT LÉGAL
INDOCHINE
N° 273

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page	Une seule insertion.	0$20 le c/m
	Par contrat annuel Par centimètre et par insertion.	0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page.		2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales.		1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Bàn về sự dịch sách làm sách

Nước ta ngày nay, sự dịch sách làm sách là rất cần mà rất khó. Cần là vì nước ta xưa nay chưa có chữ, sự khai hóa của quốc-dân toàn nhờ về sách nước ngoài cả; bây giờ chữ mới có mà sách chưa có, cho nên dịch sách làm sách là sự ta phải cần. Khó là không những khó về phần tiền, lại khó cả về phần người: tiền nhiều không được người khá, tiền cũng là tiền bỏ đi; người tốt không sẵn tiền làm, người cũng thành người vô dụng. Suy tính cho cùng, chỉ có ba cách; cách nào theo được cho đến kỳ cùng, thì sách vở nước nhà cũng có thể xuất hiện lần lần mà quốc dân ta sẽ được rộng đường khai-hóa.

Một là cách hợp công hợp của, trình với chính phủ, lập một cuộc tu-thư, chọn mấy nhà cựu-học thật giỏi, cùng mấy nhà tân-học thật thâm lại lựa được những người thật có nhiệt-thành về trước thuật để mưu công ích cho xã-hội; trong hội lễ đãi một cách đặc biệt, cấp nguyệt-bổng cho rực hậu; về bên cựu học, về bên tân-học, đều lựa lấy mấy người tra khảo, mấy người biên-chép, cũng đều những tay có tư tưởng có học vấn cả, trong hội những người ấy như là cao-đệ học-sinh, nguyệt-bổng tuy không được như hai bậc trên kia, nhưng cũng chi lương cho tử-tế. Bấy nhiêu người tổ-chức thành một hội-đồng tu-thư, suy-cử hai người, một người Pháp học thâm hơn nhất, một người Hán-học giỏi hơn nhất, mà phải đều là tay quốc-văn đã thạo làm làm chủ hội-đồng; hội đồng bàn định trong các sách Hán văn Pháp văn, bộ nào nên dịch, trong các vấn đề cần phải nghiên-cứu, bộ nào nên làm, bộ nào trước bộ nào sau, thỏa đáng rồi, hạn định trong hội-đồng mỗi người trong mấy tháng phải làm hay dịch một bộ; lại đăng quảng cáo trong các nhật báo, tuyên-bố cùng các nhà Hán-học Pháp-học trong nước đều biết, xin ai có làm được hay dịch được bộ sách nào cũng vui lòng mà gửi tới cho cuộc tu-thư; bộ nào làm xong hoặc dịch xong và những sách các nơi gửi tới, hai ông chủ hội-đồng phải kiểm duyệt lại cho thực kỹ càng, nghĩa nào còn hồi, câu nào không ổn, thêm vào bớt ra, châm được đánh hỏng, quyền ở hai ông ấy, rồi hội-đồng lại hiệu chính một lần nữa, bộ nào thật hẳn có ích về đường tư tưởng, về đường trí-thức, bây giờ mới giao ấn-quán in ra, phát hành cho quốc dân; sách của người trong hội-đồng làm ra dịch ra thì định tiền hồng lợi mỗi bộ là bao nhiêu; sách của người ngoài hội đồng làm ra dịch ra thì định tiền bản-quyền mỗi bộ là bao nhiêu. Ấy là lập được đoàn-thể, góp được công xy, mới làm được cách như vậy.

Cách thứ hai như hội «Khai-trí-tiến-đức» đặt giải thưởng rất hậu, cầu lấy sách hay; hoặc là lập một hội xuất vốn in sách, chia lợi cho người dịch người làm; song trong hội cũng phải cử lấy mấy người Hán học thật giỏi. Tây-học thật thâm, định sẵn những sách gì là sách có ích về đường tư-tưởng, về đường trí thức cho quốc dân, hoặc văn-chương, luân lý, địa-dư, cách trí, công-học, nông học v. v. về Hán-văn hay về Pháp-văn, bộ nào nên dịch, vấn-đề nào nên giải thích, đăng vào các báo cho người ta biết, cứ chương-trình đó mà dịch mà làm, rồi đưa tới hội; hội lại cử mấy người cựu-học thật giỏi để xét những sách của các nhà Hán-học, mấy người tân học thật thâm để xét những sách của các nhà Pháp-học, xét quả nên xuất-bản, thì tặng phần thưởng, cấp tiền lời nhờ các nhà báo cổ-động quốc dân cho tiêu-thụ được rộng; nhưng mấy người ấy cần phải được người thật công minh chính trực, có bụng về việc công ích cho đồng bào, không vị tư-lợi mà mua tâm, cũng không vị tình diện mà thiên tuẫn mới được.

Cách thứ ba, trong các nhà cựu học, các nhà tân-học chắc cũng có người lưu-ý về nghề trước thuật để lo mở trí cho dân mình; ta nên lập trình hạn thì giờ riêng của mình, nay một bài, mai một đoạn, không dục tốc, không ham nhiều, luân-lý học-thuật quyển nào có ích thì làm, Pháp văn Hán-văn, bộ nào thiết dụng thì dịch; đã có sách tất thế nào cũng có ngày xuất-bản, danh-sơn sự-nghiệp cũng không phải là uổng phí công phu. Xem như cụ Lãn-ông ở đời Lê Cảnh-hưng soạn một bộ sách thuốc hơn ba mươi quyển, đến đời Tự-đức, quan thủ khoa Cách-bi cùng sư chùa Đại-trung thu tập lại, ấn hành ra, quốc-dân ai cũng tin theo mà quí hóa vậy. Đời bây giờ như cụ Hàn Toản làng Nhân mục, nghiền ngẫm các sách cách trí Thái tây trong những dịch bản của Tàu, cũng làm được các nghề hóa học, bộ điện-học của cụ dịch ra quốc-văn, chắc sau này cũng có người đem ra mà xuất-bản. Xin các nhà văn-học, hoặc cựu học hoặc tân học, các ngài có lòng khai-hóa cho quốc dân, dầu bận gì, trong một ngày cũng định cái trình hạn để một vài giờ làm sách dịch sách, ngày nào cũng vậy, không bao giờ sai, chắc trong năm mười năm góp lại cũng đủ sách cho con cháu mình học.

Xem thế thì chẳng cứ là nhiều tiền hay ít tiền, có tiền hay không tiền, sự làm sách dịch sách cũng có cách làm được cả; chỉ cốt được người và cốt biết đường xếp đặt cho hợp cách mà thôi; còn nếu có tiền mà không người, đồng tiền nuôi người nhằm in sách nhảm thì nhiều mà đồng tiền dùng người hay in sách hay thì ít; có tài không chí, thì giờ trước thuật thì thiếu mà thì giờ túng-dục thì dư; dù nay nói tu thư, mai nói tu-thư, nay bàn thư-xã, mai bàn thư-xã, cũng không ích gì cho cái tiến-độ tiến hóa của quốc-dân ta vậy.

T.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 2 Juin 1922

Tại Thứ-dân nghị-viện

Quan Poincaré đọc diễn-văn tại Thứ-dân nghị-viện có khen ngợi những điều khoản của liệt-quốc quyết nghị về đường kinh-tế tại cuộc hội nghị Gênes. Ngài có nói: Nước Pháp đã đem lòng thành thực đến dự cuộc hội-nghị Gênes. Nay Đại-pháp cũng sẽ cử các nhà giám định đến La Haye, nhưng nước Hoa-kỳ không có mặt ở đấy, thì nước Pháp cũng không đến dự nghị. Ngài lại nói: nước Pháp không có muốn một mình can thiệp vào việc nước Đức làm chi, nhưng nước Pháp nhất định là lợi dụng tất cả các quyền lợi của nước Pháp hiện đã nói trong tờ hòa-nghị Versailles. Và nước Pháp đã tỏ cho nước Anh biết rằng bao giờ nước Pháp cũng vẫn lòng giữ gìn cho tình liên lạc của hai nước được bền chặt khăng khít.

Paris ngày 3 Juin 1922

Tại thứ-dân nghị viện

Thứ-dân nghị viện đã đầu phiếu tỏ lòng tin cậy chánh-phủ. Số phiếu tỏ lòng tin cậy được 436, còn số phiếu phản đối chỉ có 96 mà thôi.

Cuộc hội nghị La Haye

Quan Poincaré đã gởi cho các chánh phủ được giấy thỉnh đến dự cuộc hội nghị La Haye một bản [illegible] văn nói cứ như ý nước Pháp thì cuộc hội nghị tất phải thế nào mới có cơ thành công được.

Việc nước Trung-hoa

Tin Thiên-tân. — Quân lính Tôn-dật-Tiên đã thắng quân lính tỉnh Giang-tây, và chiếm được Linfeng (Lin phong ?) và Chunggyi (Thượng-do ?)

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 2 Juin 1922

Hội-đồng Bồi-thường

Hội-đồng Bồi-thường đã quyết định triển hoãn tạm-thời cho nước Đức, nhưng nếu Đức không thi-hành mọi điều khoản kia khác thì việc hoãn ấy sẽ bãi đi.

Nhiệt-độ ở Paris

Nhiệt độ ở Paris chỗ rợp đo được ba mươi độ.

Việc nước Áo

Tòa Nội-các mới nước Áo đã lập thành

Hội đồng các quan Thượng-thư

Hội-đồng các quan Thượng-thư đã ưng chuẩn bản dự thảo luật-pháp định rằng chánh phủ cấp cho các hội *Cầm đất cất nhà cửa* 350 triệu quan, và cấp cho hội *Làm nhà cho thuê rẻ tiền* 500 triệu quan. Trong bản dự thảo luật pháp về việc cấp tiền cho các hội *Làm nhà cho thuê rẻ tiền* lại có định thể lệ cho các hội ấy nhượng lại nhà cửa cho các nhà binh có công lao, và các tư gia bị tổn hại trong cuộc chiến tranh mới rồi.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Buổi chiều hôm thứ năm mới rồi, tại thứ dân nghị viện, quan Poincaré có đáp lại những lời chất-vấn về việc ngoại chánh. Trước nhất ngài có nói về cái vấn-đề Haute Silésie. Ngài có nói: Trong việc mưu hại quân lính Đại-pháp tại Haute Silésie, để nước Đức còn không giúp nước Pháp trong việc tầm nã những tội nhân, thì nước Pháp nghi cái tâm-địa nước Đức cũng là có lẽ lắm. Về cái vấn-đề Đông âu thì ngài nói rằng nước Pháp rất mong cho cuộc hòa-bình khôi phục lại như cũ. Về cuộc hội nghị Gênes, ngài có chứng minh rằng nước Pháp vẫn sẵn lòng mong cho cuộc ấy được thành công, chứ không có ngăn trở cho hỏng việc bao giờ. Ngài lại nói rằng muốn khôi phục lại nền kinh tế của Âu-châu, thì điều thứ nhất là phải tính toán cho cái khoản bồi thường được minh bạch.

Bordeaux ngày 3 Juin 1922

Việc nước Đức

Tại Posse, gần Essen, có một cái mỏ bị nổ, 19 người bị hại. Còn 8 người bị hãm trong mỏ có lẽ không cứu ra được. Có ba mươi người bị thương. Việc nổ này cái duyên cố tại đâu chưa biết.

Thời-tiết ở Đại pháp

Ở Paris ngày hôm nay mưa to. Ở các quận phía Nam sấm sét và mưa đá làm tổn hại nhiều lắm.

Dầu mỏ ở Đại-pháp

Trong quý tiết thứ nhất năm 1922 nước Pháp sản được 14.475 tấn dầu mỏ. Trong vụ ấy về năm 1921, thì số dầu xuất-sản được có 9.660 tấn.

Hài cốt các tử sĩ tại miền Đông-âu

Ngày 20 Juin này ở Salonique sẽ đưa hài cốt các nhà thủy-binh bị hại ở Athènes trong năm 1917 xuống tàu. Đến ngày 28 Juin thì sẽ tới Marseille.

Việc nước Nga

Báo *Temps* nói rằng trong năm tháng nay số người bị hại về nạn cơ-cận cả thảy là sáu vạn.

Bordeaux ngày 4 Juin 1922

Vua nước Ba-tư

Vua nước Ba-tư đã tới Paris. Ngài đã đến thăm hội-đồng thành phố.

Cuộc thương-mại hội nghị của liệt quốc

Cuộc thương-mại hội nghị của liệt-quốc xét về việc khôi phục lại nền kinh-tế của thế-giới đã hội-nghị ở Paris. M. Amtozt's, người nước Lỗ-ma-ni, M. Homtze, người nước Tchécoslovaquie, M. Roufos người nước Hy-lạp, và M. Escoture người nước Argentine mỗi ông có đọc một bài diễn-văn bằng tiếng Pháp để cảm ơn nước Pháp đã cho phép hội-đồng hội nghị tại Paris.

Việc nước Trung hoa

Quân lính của Sun-yat-Sen (Tôn-dật-Tiên) đánh nhau với quân lính Kiansi (Giang-tây) một trận rồi tiến luôn đến Dantorizu. Trong trận ấy quân lính Giang tây chết mất một nghìn người, bị thương mất nhiều, và bỏ mất nhiều đạn dược. Tại miền ấy hiện nay đã thiết quân luật.

Viên ngoại-vụ bộ thượng thư nước Nhật đã báo cho nước Trung-hoa biết rằng nước Nhật đã rút quân lính về theo như các điều khoản trong các bản giao-ước ký tại cuộc hội-nghị Washington mới rồi.

Vấn-đề hộ-sinh

Bọn thiếu-niên ở trong nước là cái hoa của tương-lai; hiệu-quả xã-hội về sau xấu hay tốt, dở hay hay, long-thịnh hay suy-đồi đều trông vào bọn niên-thiếu. Cái cớ sở dĩ, quan hệ như thế là vì lẽ gì? tưởng phần mật-thiết nhất là tài-đức của từng người; vậy tài-đức của bọn thiếu-niên hơn kém thế nào, thì hiệu-quả tương-lai cũng theo đó. Muốn cho được hiệu quả tương lai tươi tốt, thì cần làm sao cho bọn ấy có đức có tài, muốn cho bọn ấy có đức có tài thì ở công dạy dỗ nôn nấn có một phần phụ thuộc mà thôi chớ không phải là yếu-tố cũng cần có phụ-thuộc, mà phần yếu-tố vẫn là cốt hơn: Làm cái nhà mà không có gỗ lạt gạch vôi thì thợ khéo mấy xinh cũng không thi-thố được; may cái áo mà không có tơ lụa gai vải, thì khâu tài vá giỏi cũng không tác tạo nên; cái yếu-tố để may áo làm nhà là gỗ lạt gạch vôi, vải gai tơ lụa, thì ta đã biết, vậy cái yếu-tố để xây nhà đức-hạnh may áo tài-hoa, thì là cái gì? tưởng phần yếu-tố ấy là sức lực của người ta vậy. Cái tài-đức của người hơn hay kém, là theo cái sức lực khỏe mạnh hay yếu ớt, nếu thân-thể khỏe mạnh ra, thì mới có cái năng-lực để gây nên hùng-tài thực đức, chứ nếu sức vóc đã yếu ớt, thì chịu sao được những nỗi nhọc mệt khó khăn ở đời; cái não-chất đã sẵn li-bì, thì đức cũng theo đó mà nọa-nhược, tài cũng theo đó mà hẹp hòi dẫu có công dùi mài rèn tập đến đâu, tưởng cái phần đạt đức thành tài cũng khó và chậm hơn người cường-kiện. Thế thì bọn thiếu niên thực cần có sức lực khỏe mạnh; nhưng gây nên cái sức lực khỏe mạnh kia, ở công luyện tập đã đành, mà ở lúc nuôi nấng con bé nhỏ lại là cần lắm; luyện tập ở khi đã nhớn; mà giữ gìn thì phải từ lúc còn thơ, từ lúc trong vòng trứng nước. Cái trách-nhiệm nuôi nấng trong vòng trứng nước, tuy cốt ở người làm mẹ nhưng những phương pháp thế nào, thì phần nhiều người mẹ chỉ trông cái người có chức trách chỉ bảo mà ít ai đã thông tường, cái người có chức trách chỉ bảo ấy là ai? là các cô đỡ các bà mụ.

Nói rút lại, thì xã hội trông vào bọn tuổi trẻ kế tiếp, mà bọn tuổi trẻ cần phải có đức có tài, bọn tuổi trẻ cần phải có đức có tài lại cần phải có sức lực khỏe mạnh, mà cái chức-trách giữ gìn cho được sức lực khỏe mạnh thì các cô-đỡ các bà-mụ là phần trọng yếu ban đầu.

Trong [illegible] vấn-đề hộ sinh bảo anh trước kia ít người cho làm quan-trọng, chỉ phó mặc các bà-mụ mà thôi. Mà các bà-mụ ta thì họ chỉ nghe mấy câu sáo-khẩu, học mấy phép gia truyền, chớ nào có biết cho đến đầu đến đũa; cái hại vô-kiến-thức ấy thực đã làm cho bao nhiêu đứa trẻ chưa ra dưới bóng mặt giời, mà đã chết oan hoặc tàn tật, ấy người còn không giữ được toàn sinh-mệnh, huống chi là còn gì là phương-pháp bảo anh. Ô! một cái vấn-đề quan-thiết dường kia mà cứ nhân-tuần khuyết-hám, nào có mấy người chịu lưu ý đâu; cho nên người nước ta phần nhiều yếu-ớt ngu si, không phải là không có cớ, các nhà có tâm huyết mà nghĩ đến điều lỗ-mỗ cẩu-thả ấy tưởng ai cũng phải buồn rầu. Cái lối yếu ớt kia dẫu không luyện tập có một phần, mà ở các bà mụ thì thật là rất lớn vậy.

Gần nay nhà-nước Bảo-hộ, đã đem lòng quảng-đại mà thương đến nòi giống nước nhà, không nỡ trông thấy những điều tai hại nhường kia, nên đã đem ngọn đuốc văn minh mà soi vào vòng u ám cẩu-thả của người mình, cũng mong sao cho phá hết; nào các nhà thương cho người vào đẻ, nào trường nữ-học dạy phép hộ sinh; tấm lòng vì nòi vì giống vì nhân-loại của chánh-phủ Bảo hộ đối với ta thật đã hết lòng khai-hóa, cái tai hại vì sự sinh-sản sau này chắc cũng có ngày trừ tiệt, mà nòi giống ta chắc cũng không đến nỗi kém người.

Tuy nhiên, việc gì ban đầu cũng khó khăn rồi sau mới dễ dàng; gây dựng cũng hẹp hòi, mà sau mới rộng mở, cái công lệ ấy không sự gì là vượt qua. Vấn-đề hộ-sinh ngày nay tuy nhà thương đã có nhiều nơi thành-lập, cô-đỡ đã có nhiều người thành-tài, nhưng chẳng qua mới ở tỉnh lị các nơi, còn nhà quê thì chưa tràn ra khắp; vì hiện nay các cô đỡ hãy còn chưa đủ, thì sự lập nhà thương bồ cô-đỡ ở nơi thôn-giã tất phải còn đợi một kỳ hạn nữa mới nên. Vì thế nên trẻ con nhà quê vẫn thấy những đứa mắt toét mình gầy, đầu to cổ ngẳng, thân thể vàng vọt, da dẻ bủng beo, người nhà quê lên nhà thương ở các tỉnh, thì hoặc vì đường-sá xa xôi, hoặc vì ngày tháng nhầm lẫn lại vì khi nhà thương chật chỗ mà không nhận cho; thành thử những người sinh sản ở nhà thương chẳng qua là một phần mười nghìn là một số ít. Thế nên ở thôn-giã còn lắm những trẻ yếu-ớt, mà những đứa trẻ yếu ớt sẽ lại là cái họa cho tương-lai. Thế thì cái hiệu-quả thế nào, tưởng ta phải cần nên tìm phương cứu-cấp đành rằng sau này sẽ có ngày sự hộ-sinh đều đủ phương-pháp phổ thông, thi-hành khắp trong nước; thế nhưng hiện nay chưa được thế thì ta cần lưu-tâm đến; chớ nếu cứ để ở các thôn quê dùng các bà-mụ cổ về việc hộ-sinh bảo-anh như trước thì thực nguy hiểm và chướng [illegible] hành, họ chỉ tập-quen mà làm những việc quan-hệ, nên sinh ra sự hại to; mùa bức thì che kín tối om, mùa rét thì đốt than đỏ rực; đều là hại vệ-sinh cả; còn đến thuốc men thì hoặc không hoặc có, nhưng đều không bổ ích gì. Thế nhưng ở các thôn-quê ngày nay trừ bọn bà-mụ ra tưởng cũng không thể được chi bằng lợi-dụng bọn họ, đó cũng là một cách quyền nghi.

Hiện nay trong Nam kỳ cũng vì sự khó khăn ấy mà lợi-dụng bọn bà-mụ, các bà-mụ từ 25 cho đến 45 tuổi, nhà-nước đều cấp cho ăn học, dạy cho những phương-pháp tiện-yếu về khoa hộ-sinh bảo-anh, khi thành-thuộc rồi cấp cho một tờ giấy chứng chỉ để về mà làm nghiệp cũ, đỡ đẻ cần dùng thì dân làng phải mua, còn thuốc men thì những người ấy có thể ba tháng một lần lấy ở nhà bào-chế bản tỉnh. Điều ấy hiện nay đã thi-hành rồi, dân Nam-kỳ từ giờ cho đến lúc cô-đỡ đủ người, chắc không phải sự hại như xưa nữa. Cái chính-sách quyền nghi ấy tiện lợi biết là chừng nào? vậy hẳn các nhà có lòng yêu nòi giống cũng vui mừng cho dân Lục-tỉnh là đồng bào ta, mà lại mong cho Trung, Bắc ngoài này, chánh-phủ cũng thi-hành cái chính sách tốt tươi về sự tạm thời ấy. Thì trong phần những kẻ tuổi trẻ sau này sắp tới, sẽ là cái hoa tươi tốt, mà kết được cái hiệu-quả viên-mãn hoàn-toàn vậy.

P. B. C.

VĂN UYỂN

Ngư-ông tự vịnh

Vẫy vùng bể thẳm lại doành khơi,
Cái thả lênh đênh dễ mấy người.
Bao chốn phồn hoa đều tới cả,
Các nơi danh thắng cũng qua rồi
Nằm chân chật hẹp người chen chúc,
Bốn bể mênh mông tớ thảnh thơi.
Danh lợi chẳng tham mà chẳng tiếc,
Rượu bàn thơ túi cứ ngâm chơi.

Gửi cho bạn

Trên cõi hồng trần này, nào mấy người đã được sung sướng cả đời, nào mấy người đã phải khổ sở suốt kiếp, chẳng qua ông Hóa công cho người ta vinh rồi lại bắt người ta nhục là cốt để thử xem ai gan vàng dạ sắt, ai trí gỗ óc non.

Vậy thì ai ơi! dẫu gặp bước vinh hoa phú quí cũng đừng nên ỷ quyền cao chức trọng mà ức hiếp kẻ nghèo hèn, cậy lắm tiền nhiều bạc mà khinh rẻ người khốn khó; cũng chớ nên oán Trời trách Đất, tủi phận giận duyên, ủ rũ như cánh hoa tàn bị gió vùi mưa rập, mà thẫn thờ như con người ngây bị ma trêu quỷ ám.

Than ôi! Nếu ai ai cũng hiểu thấu nghĩa hai câu phương ngôn: «ai giàu ba họ, ai khó ba đời; có công mài sắt, có ngày nên kim» thời trong xã-hội làm gì có kẻ hợm mình, làm gì có người ỗm-thế.

Tuyết minh, Dương-đình-Thy

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm dễ tìm kiếm. Xưa các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thảo quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Cuộc công-thải Đông-Pháp

Trong một số báo trước, bản-quán đã ấn hành những trái-phiếu trúng số kỳ rút số 1er Juin mới rồi, nhưng ngay trong kỳ báo ấy, bản-quán đã nói tất sao cũng có lầm lẫn ít nhiều. Nay bản-quán lại tiếp được cái bảng sau này của chánh-phủ lai cảo cho bản-quán; đáng lẽ bản-quán chỉ soát lại để cải-chính những số lầm lẫn mà thôi, nhưng trong bảng này, các số xếp đặt có thứ tự, tìm kiếm không tốn công phu nên bản-quán lại ấn-hành nguyên cả để các bạn đọc báo tra cứu cho tiện. Trong các nhà có trái-phiếu, chắc sao cũng có nhà xem số báo trước thấy mình có phiếu trúng số, mà đến lúc xem bảng này lại hóa ra lầm không phải, ắt cũng lấy làm giận thầm, chứ không khỏi được. Nhưng cũng vì cái sai lầm ấy, mà mấy ngài ấy được vui hão mấy hôm nay, cái vui hão ấy há lại không đủ đền cho cái giận thầm này dư? Còn những nhà xem số báo trước không thấy số phiếu mình, mà nay đột nhiên thấy mình được trúng số, thì cái vui ấy kể sao cho xiết? Vậy bản-quán xin có lời mừng riêng mấy nhà may-mắn ấy.

Trái phiếu số **049.042** được lĩnh

Trái phiếu số **88.736** được lĩnh **1.000 đồng.**

Mười hai trái phiếu sau này được lĩnh **500 đồng**:

37.664	43.948	45.873	48.831
50 760	53 398	62.375	64.305
77.176	82 269	97.391	116 291

Những trái phiếu sau này được lĩnh **100** đồng.

138	220	580	581
621	782	787	883
1 103	1 202	1.301	1.4.7
1.505	1.585	1.639	1.346
1.9.9	1.928	2. 94	2.249
2.274	2 282	2.295	2.298
2 556	2 662	2.714	2.864
3.004	3.026	3.370	3.491
3.621	3.638	3.726	3.859
3.897	3.978	4.212	4.507
4.654	4.667	5.065	5.072
5 117	5.367	5.398	5.403
5.620	5.848	6.335	6.352
6.555	6.732	6.737	6.785
7.076	7.151	7.186	7.382
7.497	7.514	7.567	7.751
7.868	8.063	8.301	8.317
8.514	8.518	8.608	8.802
9.148	9.185	9.348	9 528
9.903	9.958	9.970	10.009
10.062	10.129	10.244	10.347
10.619	10.655	11.204	11.260
11.320	11.550	11.618	11.672
11.899	11.931	12.045	12.052
12.123	12.200	12.274	12.374
12.520	12.747	12.764	12.894
12.907	13.046	13.221	13.231
13.250	13.420	13.458	13.501
13.632	13.658	13.791	13.709
14.063	14.215	14.349	14.517
14.592	14.766	14.940	14.951
14.997	15.211	15.483	15.633
15.916	15.932	15.991	16.118
16.228	16.290	16.297	16.386
16.401	16.462	16.504	17.060
17.513	17.717	17 722	17.762
17.820	17.841	18.303	18.479
17.203	18.591	18.828	19.274
19.405	19.567	19 594	19.686
19.711	19.783	19.956	20.007
20.102	20.277	20.291	20.373
20.686	20.953	21.283	21.290
21.326	21.331	21.332	21.414
21.795	21.959	21.968	22.041
22.237	22.297	22.673	22.679
22.789	22.875	23.063	23.084
23.207	23.218	23.505	23.644
23.661	23.792	23.870	24.047
24.092	24.131	24.237	24.444
24.466	24.495	24.583	24.598
24.753	25 229	25 257	25.329
25.435	25.502	25.513	25.525
25.773	25.829	25.909	25.974
26.000	26.078	26.307	26.420
26.872	27.016	27.106	27 226
27.748	27 760	27.789	27.848
27.995	28.112	28.264	28.269
28.386	28.429	28.477	28 503
28.541	29.056	29.067	29.081
29.195	29.236	29.454	29.793
29.829	29.919	30.095	30.114
30.591	30.597	30.603	30.616
30.625	30.663	30.749	30.807
30.919	30.941	31.333	31.346
31.374	31.383	31.424	31.457
31.535	31.734	31.964	32.154
32.343	32.398	32.440	32.551
32 589	32.678	32.876	32.677
32.954	33.000	33.268	33.269
33.443	33.592	33.595	33.964
34.155	34.247	34.303	34.443
34.607	34.678	34.863	34.961
35.019	35.572	35.576	35.769
35.922	36.256	36.321	36.468
36.593	36.649	36.694	36.746
36.984	37.307	37.484	37.567
37.599	37.637	37.701	37.907
37.961	38.000	38.074	38.143
38.325	38.351	38.475	38.508
38.699	38.748	38 760	38.934
38.946	39.048	39,053	39.173
39.313	39.328	39.499	39 760
40.089	40.525	40.661	40.757
41.141	41.196	41.213	41.370
41.440	41.461	41.492	41.509
41.526	41.595	41.930	41.933
42,229	42.547	42,631	43,002
43.605	43.805	43.862	44.217
44.225	44.461	44.552	44.702
44.760	44.762	45.302	45.408
55.474	45.488	45.597	45.689
45.731	45 917	46.125	46.154
46.221	46.271	46.490	46.520
46.540	46.593	46.594	46.617
46.667	46 802	46.964	47.085
47.223	47.327	47.419	47.563
47.585	47.600	47.713	47.807
47.897	47.944	48.267	48.281
48.341	48.351	48.513	48.789
48.799	48.882		
48.887	48.921	48.956	48.961
48.981	49.012	49.045	49.084
49.194	49.389	49.458	49.530
49.641	49.745	49.938	50.143
50.183	50.592	50.617	50.762
51.053	51.066	51.264	51.427
51.554	51.557	51.692	51.762
51.815	51.876	51.929	51.990
52.032	52.080	52.135	52.559
52.600	53.237	53.338	53.428
53.442	53.569	53.782	54.019
54.122	54.446	54.732	54.784
54.937	54.944	54.945	55.126
55.289	55.317	55.468	55.524
55.549	55.554	55.604	55.644
55.653	55.905	55.959	56.000
56.039	56.108	56.187	56.355
56.429	56.442	56.452	56.528
56.784	56.864	57.109	57.148
57.204	57.259	57.409	57.490
57 495	57.578	57.688	57.802
57.818	57.884	57.900	57.971
58.045	58.238	58.266	58 397
58.590	58.595	58.654	58.732
58.780	58.933	58.951	59.011
59 096	59 303	59.340	59.581
59.729	59.761	59.789	59.794
59.821	60.010	60 060	60 103
60.225	60 251	60.297	60.891
60.502	60.525	60.702	60.798
61.030	61.115	61.274	61 408
61.781	61 864	61.887	62.070
62.451	62.508	62.616	62 788
62 928	63.274	63.287	63.303
63.458	63.496	63.790	63.823
63.928	63 962	63.975	64 001
64.0 3	64.140	64.144	64.466
64.558	64 637	64.650	64 670
64 705	64 847	64.953	64 973
65.135	65.441	65.469	65.882
66.054	66.069	66.146	66 225
66.386	66.422	66 442	66.542
66 547	66.672	66.694	66.887
67.047	67 098	67.176	67 193
67.207	67.229	67.382	67.406
67.409	67.892	67.922	68 132
68 148	68 159	68.174	68 226
68.353	68.450	68.459	68.614
68 871	68.952	69.002	69.122
69 187	69.409	69.471	69.511
69.775	69 999	70.094	70.120
70.126	70.162	70.163	70.372
70.573	70.650	71.001	71.361
71.397	71.732	71.934	72.268
72.308	72.797	72.983	72.987
73.030	73.270	73.273	73.407
73.486	73.565	73.663	73.746
73.856	74.023	74.096	74.129
74.461	74 892	75.457	75.869
75.904	76.032	76.190	76.203
76.264	76.281	76.425	76.485
76.725	76.944	77.389	77.581
77.599	77.938	78.078	78.080
78.279	78.341	78.506	78.574
78.744	79.095	79.185	79 257
79.297	79.351	79.363	79.463
79.523	80.097	80.271	80.321
80.383	80.592	80.741	80.955
81.082	81.159	81.343	81.499
81.639	81.773	81.777	82.081
82.199	82.297	82.501	82.629
82.737	82.800	83.032	83.552
83.796	83.801	83.828	83.865
83.993	84.020	84.097	84.102
84.147	84.181	84.430	84.834
84.936	84.946	85.692	85.742
86.105	86.382	86.402	86.408
86.526	86.533	86.770	86.791
86.893	86.975	87.061	87 255
87.365	87.434	87.442	87.659
87.849	88 102	88.535	88.562
88.623	88.875	88.938	88.952
89.018	89.272	89 394	89.451
89.518	89.542	89.718	90.102
90.268	90 303	90 304	90.553
90.629	90.707	90.877	91 087
91.094	91.213	91.334	91.651
91.660	91.867	91.920	91.924
92.204	92.236	92.247	92.266
92.357	92.478	92.710	92.867
92.960	93 070	93.174	93.178
93.250	93 266	93.273	93.285
93.392	93 464	93.467	93 491
93.990	94.158	94.311	94 453
94.614	94.658	94.756	94.937
95.402	95.415	95.570	95.667
95.686	95.750	95.786	95.946
96.119	96.297	96.340	96.351
96.691	96.746	96.812	96.819
96.941	96.975	97.414	97.815
97.887	97 929	98.035	98.172
98.235	98.270	98.280	98.429
98.559	98.599	98.695	98.791
98.908	98.971	98.979	99.553
99.892	100 003	100.010	100.070
100.071	100.141	100.153	100 434
100.721	100.860	100.868	101.125
101.202	101.204	101 332	101.489
101.503	101.504	101.634	101.801
101.933	102 012	102.061	102.193
102.352	102.853	102.921	103.136
103.257	103.272	103.304	103.406
103.806	103.862	103.927	104.213
104.479	104.540	104.542	104.577
104.624	104.903	104.913	104.931
104.952	105.158	105.280	105.493
105.538	105.827	105.919	106.147
106.212	106.221	106.328	106.499
106.562	106.619	106.740	106.864
106.887	106.985	107.097	107.141
107.595	107.729	107 915	107.935
108.890	108.998	109.090	109.258
109.410	109.713	109.840	109.874
109.927	110.033	110.132	110.238
110.378	110.508	110.561	110.675
110.753	110 644	110 907	111.298
111.316	111.401	111.526	111.871
111.889	111.891	111.905	111 964
112 244	112.350	112 636	112 725
112,854	112.856	112,943	113.106
113 163	113.272	113.342	113.384
113.390	113 396	113.403	113.592
113.658	113.687	113.707	113.756
113.760	113.836	114.181	114.207
114.411	114.829	114.873	114.926
115.018	115.129	115 142	115.460
115.483	115.692	116.203	116.251
116.256	116.329	116.727	116 778
117.019	117 031	117 033	117.118
117.214	117,387	117 405	117 434
117.558	118.248	118.291	118.352
118.727	118,745	1 8.835	118.943
118.966	119.043	119 068	119.115
119 584	119 623	119 677	119.728
119.755	119.784	119 816	119.847
119.998	120 280	120.465	120.638
120 805	120.855	120.949	121.069
121.196	121.301	121.318	121.363
121.499	121.632	121.735	121.739
121.858	121.895	121.932	122.058
122.126	122.141	122.151	122.348
122.360	122.608	122.616	122 731
122.883	122.981	122.991	123 201
123.216	123.349		

VIỆC HANOI

Mười năm về sau. — Số báo này nhiều bài quá, vậy tiểu thuyết Mười năm về sau hoãn lại một kỳ.

Thư tín ở Pháp sang. — Thư tín ở Pháp sang đã do tàu *Armand Béhic* chở đến Haiphong ngày thứ hai. Sáng hôm nay ở Hanoi đã bắt đầu phát.

Quan Toàn-quyền đi Tam-đảo. — Nhân dịp nghỉ lễ Pentecôte vừa rồi, quan quyền Toàn-quyền Baudoin có lên chơi trên Tam-đảo. Ngài cùng với quí phu-nhân đi chiều thứ bảy, sáng hôm nay đã về Hanoi rồi.

Quan phó Toàn-quyền đi vịnh Hạ-long. — Quan phó Toàn-quyền Robin cùng với quí-quyến đi ngoạn cảnh vịnh Hạ-long trong 48 giờ đồng-hồ. Sáng ngày mai thứ tư, ngài lại coi công việc như mọi ngày.

Cuộc ngự-du Đại-pháp. — Có điện tín gửi về phủ Toàn quyền báo rằng Hoàng-thượng cùng Hoàng thái-tử đã qua Colombo được bình yên mạnh khỏe.

Hội đồng đề hình. — Các quan ở Hội- đồng đề-hình ngày chủ nhật vừa rồi đã lên Cao-bằng để xét hỏi những kẻ phạm việc rối loạn trong tỉnh ấy ngày năm ngoái.

Tình luyến ái ít có. — Quan Giám-đốc Học-chính Peyrot về nghỉ tại quí quốc vừa rồi, chẳng những là giáo chức Annam mến tiếc mà đến cả các giáo chức người Đại-pháp cũng một lòng tỏ tình luyến ái như vậy. Sau cuộc tiệc trà của Hội Tập-tích ta thết tại Sinh-từ lại đến cuộc tiệc rượu của Hội Ái-hữu của các giáo-viên Tây thết tại nhà Khách-sạn *Métropole*. Khi ngài tới Haiphong thì các giáo-viên ở thành phố cũng lại đón rước như vậy. Thật là một dịp tỏ tình luyến ái ít có vậy.

Giải nhất một vạn đồng về tay ai? — Cái giải nhất một vạn đồng trong cuộc công-thải Đông-pháp nay đã rõ về tay M. Lê-văn-Thoan là giáo học trường tỉnh Hà-tĩnh (Trung-kỳ), M. Thoan mua trái-phiếu số 49.042, mà tiền mua trái phiếu ấy lại là tiền lương đã được lĩnh trước để cho vay, ông Thoan có cúng 150 đồng vào hội giúp những người mù về cuộc chiến tranh (Œuvre des Aveugles de guerre).

Hội Nghĩa báo. — Quan Thống-sứ vừa cấp cho hội Nghĩa báo là hội Ái-hữu của các viên-chức Annam trong ngạch các tòa sứ, trong năm 1922 một số tiền là 100 đồng.

Cuộc phát phần thưởng trường Thầy-dòng — Đến ngày chủ nhật 11 Juin hồi 8 giờ rưỡi sáng tại trường Thầy-dòng Saint Jean Baptiste de la Salle ở phố nhà thờ sẽ làm lễ phát phần thưởng cho học trò. có đức cha Bigollet làm chủ tọa.

Đến chiều hôm sau là thứ hai 12 Juin hồi 4 giờ sẽ phát phần thưởng cho học trò trường Puginier tại đường Carreau, cũng đức cha Bigollet làm chủ tọa.

Một cuộc mở số tại Saigon. — Quan Thống-đốc Nam-kỳ vừa cho phép hội Tương-tế ở Nam-kỳ (Comité des Œuvres de la Mutualité) mở một cuộc xổ số để lấy tiền giúp cho các cuộc tương tế

Số vé cả thảy là 6 vạn cái, cứ bán từng nghìn một. Mỗi vé là 1 đồng.

Cả thảy có 154 giải bằng tiền phân phát như sau này:

Một giải	10.000 p.	10.000 p.
Hai giải	5.000	10.000
Hai giải	1.000	2.000
Bốn giải	500	2.000
Hai mươi giải	100	2.000
Năm mươi giải	50	2.500
Bảy mươi nhăm giải	20	1.500

Đến ngày 12 novembre 1922, thì sẽ xổ số.

Các trường học nghỉ hè. — Năm nay các trường học nghỉ hè định như sau này:

Các trường Pháp: Từ 11 Juin đến 10 Septembre,

Các trường Pháp-Việt kiêm bị: Từ 11 Juin đến 3 Septembre

Các trường Pháp-Việt sơ đẳng: Từ 29 Juillet, sau buổi học chiều đến 3 Septembre

Quan Giám-đốc Học-chính Bắc-kỳ có lời nhắc lại cho các nhà giáo sư các trường Sơ đẳng yếu lược nhớ rằng trong khi nghỉ hè phải giao nhà trường và các đồ đạc của nhà trường cho một người cẩn thận coi giữ. nếu mất mát thì phải chịu trách nhiệm.

Việt-Nam thanh-niên hội. — Như lời trong báo đã đăng trước «Việt-Nam thanh niên hội đã họp đại Hội-đồng tối hôm 1er juin hồi 8 giờ tại nhà Hội Khai-trí-tiến-đức. Trước tiên hội bầu cử lấy đại-biểu của các trường và các sở thì những ông này được bầu:

Trường thuốc MM. Đặng hữu Chi; Trường Sư-phạm Ng-k.-Toản và Bửu-Cân; Trường Pháp chính Lê-v-Chiêu; Trường Thương mại Ng-tất-Lâm; Trường Nông-lâm Cung-đình-Quỳ; Trường Công-chính Bửu-Thành; Trường Bào-chế Hoàng-huy-Tuấn; Trường học Đặng-hữu-Nhã; Sở Học-chính Bắc-kỳ Ng-hữu-Thu, Trường Bảo-hộ Trần-thọ-Hàm; Trường [illegible] lý Ng-v-Hòa; Phủ Toàn-quyền Ng-v-Tâm; Phủ Thống sứ Ng hữu Độ; Thư viện Ng-chác-Nguyên; Trường Trung-học Trịnh-v Mân; Sở Tài chính Hồ-trang-Hiếu và Ng-v-Thọ; Nhà Ngân hàng Vũ-v Định; Ngạch giáo học Đào-trọng-Đủ; Sở Học chính Lê-đan-Giản;

Rồi các ông đại biểu lại bầu hội-đồng trị-sự như sau này:

MM. Ng-hữu-Tài, Hội trưởng; Đào-trọng-Đủ, Ng-văn-Tâm, Phó hội-trưởng; Nguyễn-khoa Toản, Thư-ký; Bửu Cân Ng-khắc-Nguyên, Phó Thư-ký: Vũ-văn Định, Thủ quỹ Hồ-trang Hiếu, Ng-văn-Thọ, Phó Thủ-quỹ.

Rồi bèn đến các ban tiểu hội đồng.

Ban thư-viện và Nhật-báo:

MM. Ng-khắc Nguyên, Trịnh-v-Mân, Ng-v-Bân... Thu, Đặng-hữu Nhã.

Ban coi việc tiêu khiển:

MM. Đỗ-Văn, Đặng-trang-Thiên, Nguyễn-văn-Dung

Ban nhà cửa và đồ đạc:

MM. Nguyễn-văn Thọ,.. Cung

Ban coi việc ăn và việc trọ:

MM. Ng-tất-Lâm Ng-khắc Nguyên, ...Kỳ,...Hàn, Ng-v-Bân.

Ban coi việc du lịch và hội hè:

MM. Bùi-huy-Cương Ng-v-Ho. Ng-v-Thọ... Thu.

Ban soạn tạp chí của hội:

MM. Monet.chủ bút, Ng khoa-Toản, Ng-văn lâm, Đặng-hữu-Nhã, Lê-v-Chiêu tá bút.

Hội-đồng nghe ông Monet bàn mọi khoản rất là chú ý. Bàn đến việc cho trẻ con Tây lai vào hội thì Hội-đồng định cũng coi học trò Tây-lai như là học trò Annam vậy quyền lợi cũng được hưởng như là học trò Annam.

Buổi hôm đó còn nhiều người vắng mặt cho nên chưa phát hết được các bản điều lệ. Vậy ai chưa có thì cứ đến nhà ông hội trưởng là M. Tài ở hàng Vôi số 1 mà lấy.

Cuộc thi thơ. — Hồi 3 giờ chiều ngày chủ nhật vừa rồi, Hội-đồng điểm duyệt về cuộc thi thơ của cô Ngô-thị-Quyên đã họp lần thứ hai tại nhà công-quán hội *Khai-trí tiến-đức*. Trước giờ ấy các quan Hội-đồng đến lục tục đến dần, hiệu ảnh *Thụy ký* có xin chụp một tấm ảnh để làm kỷ-niệm. Thơ dự cuộc thi, trừ những bài ngoại-hạn không kể, cả thảy 630 bài, được 48 bài lên đến dấu *chủ*. Trong 48 bài ấy thì được 4 bài phê *ưu*, 9 bài phê *bình*. Hội-đồng đem đọc tất cả các bài *ưu*, *bình* lên nghe, có phê thêm một bài trong số *bình-hạng* lên *ưu-hạng* nữa. Thế là cả thảy được 5 bài *ưu-hạng*, nhưng Hội-đồng chưa quyết định được bài nào đáng giải «*Quán quân*», vậy có định đến ngày chủ nhật 11 Juin này tức là ngày 16 tháng 5 ta này mở một kỳ «*Bình thơ*» tại nhà công-quán hội *Khai trí tiến đức*. Hôm ấy không cứ người có chân hội *Khai trí tiến đức* cũng được vào nghe, nhưng tất phải khăn áo chỉnh tề mới được. Trẻ con thì không được vào. Theo lời xin của cô Ngô-thị-Quyên thì có để riêng mấy hàng ghế cho các bạn nữ-lưu ngồi, vì trong cuộc thơ này cũng có một phần ít của các bạn nữ-lưu dự thi vậy. Trong tập thứ hạng thì các quan hội đồng cũng ngợi khen là nhiều câu xuất sắc lắm, chỉ tiếc rằng không toàn, cho nên không phê cao được, nhưng các câu ấy đến hôm «*Bình thơ*» sẽ cũng đem đọc để công chúng nghe, mà sau có trích cả đăng báo. Hội-đồng bàn định mãi đến gần 7 giờ mới xong, nhân tiện bản quán quản-lý có mời các quan Hội-đồng xơi cơm tại nhà công-quán. Hội-đồng trò chuyện vui vẻ mãi đến 8 giờ rưỡi mới trở ra về. Nghề quốc-văn của ta ngày nay đang buổi phôi thai, mà có cuộc «*Bình thơ*» này thiết tưởng cũng ảnh-hưởng cho quốc-văn đôi chút, thật là một cuộc vui có nghĩa lý.

Chỉnh đốn lại các phòng Thương mại Đông-pháp. — Có chỉ dụ ngày 25 Mai 1922 chỉnh đốn lại các phòng Thương-mại ở Đông-pháp, Chỉ dụ ấy có đăng ở quan báo Đông-pháp.

Đường điện-thoại đi Tam-đảo. — Từ ngày mồng 1 Juin 1922 trở đi ở Tam-đảo (Bắc-kỳ) đã có đường điện-thoại nói thẳng về Hanoi.

Việc trưng đường ấy cũng theo như thể lệ và giá tiền đang thi-hành.

Từ Tam đảo về Hanoi, Hải-dương, Haiphong, Đồ sơn và Nam-định có thể nói chuyện với nhau được, giá tiền theo như sau này:

Tam-đảo với Hanoi mỗi lượt nói: 0p 20.

Tam đảo với Hải-dương, Haiphong Đồ-sơn hay là Nam-định, mỗi lượt nói: 0p.40.

Việc tuyển lính Annam. — Điều thứ 4 nghị-định ngày 2 Juin 1897 về việc tuyển lính thì nay bãi đi.

Những người lính-nguyện, ứng tuyển và những người xin tái đăng thì không khi nào được số tiền phụ cấp nói ở nghị-định ngày 3 Juillet 1920 mà cũng không được hưởng gì của làng nữa.

MỘT DỊP HIẾM CÓ!

Xe ô-tô hiệu «Ford» chạy còn tốt lắm. 2 cái lốp (pneus) 2 cái ruột (chambre à air) 2 cái kích bánh (crics) 1 cái máy biết sự chạy nhanh chóng là bao nhiêu ki-lô-mét và các đồ phụ nhiều lắm

Giá định: 980 $ 00.

Hỏi tại M. Bouillon, Nhà máy giặt (Blanchisserie Pierre) ở Thụy-khuê.

Giây nói số 97. 3274

Bài lá. — Đạo chỉ-dụ ngày 27 Mai 1922 đăng ở Quan-báo Đại-pháp đã duyệt y cho nghị-định ngày 16 Février mới rồi định lệ việc cho lưu hành các thứ bài lá.

Thi bằng tiểu-học Tây. — Sáng hôm nay, đã bắt đầu thi bằng Tiểu-học Tây (Brevet Elémentaire). Học-sinh bên nam ban thi tại trường Cao-đẳng, còn nữ ban thi thi tại trường Nữ lưu học-sinh.

Số học-sinh con trai ứng tuyển được 304 người, và các cô con gái được 39 người.

Tòa án Đại hình. — *Phiên cuối cùng.* — Hôm thứ bẩy mãi 6 giờ chiều tòa án Đại-hình mới xử xong việc ăn cướp giết người tại xóm Lao Trung làng Cam-đường tỉnh Lao-kay mà bản quán đã đăng trong số thứ bảy trước. Tòa xét xong thì kết án phạt tên Vang-chin-Lin tức Pó-giên-Sán và tên Lưu là Sầu tức Pô Quán phải tội xử tử mà hai tên Khách ấy sẽ phải hành hình ại Cốc-lếu cách tỉnh Lao-kay 10 cây ki-lô-mét.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay Tòa Thượng-thẩm xử việc sau này.

Không phải là học-trò. — Cậu Lê-xuân Cẩn là học sinh trường Bảo-hộ, một hôm ở trong lớp hỏi anh em bạn là cậu Thọ mượn quyển tự-vị chữ Pháp dịch ra quốc âm. Nhưng cậu Thọ cũng cần, nên không cho mượn, vì thế cậu Cẩn lấy điều đó làm hiềm. Nhưng cậu Thọ thì vô tình. Chiều tối hôm ấy đi đến nhà anh em bạn chơi đến lúc trở về đương đi ở đường Huế thì có một cậu cầm bơi chèo chạy lại đánh mấy cái vào mặt ngã ra đấy. Khi thấy cậu Thọ kêu lên thì lại lấy búa đanh đánh luôn mấy cái nữa vào mặt gẫy mất mấy cái răng rồi chạy. Nhưng may chỗ ấy có ánh đèn sáng cậu Thọ cùng mấy cậu anh em bạn chạy lại đấy, nhận rõ mặt cậu Cẩn xin giấy chứng chỉ của thầy thuốc rồi phát đơn đi kiện, Theo như giấy thầy thuốc thì cậu Thọ vì trận đòn đó trí khôn giảm bớt đi một phần mà học hành sau này cũng không được bằng trước, nên Tòa án Trừng-trị Hanoi làm án phạt cậu Lê-xuân-Cẩn 1 tháng tù và bắt M. Lê-xuân-Ban là thân phụ cậu Cẩn phải bồi 500 đồng cho cậu Thọ bị đánh. Bên bị xin chống án, Tòa Thượng-thẩm xét lại việc ấy xong rồi y án phạt tù và giảm tiền bồi thường xuống 200 đồng.

Ôi! đời thuở nào lại có học trò thù nhau ghét nhau mà lại dùng đến những thủ đoạn côn đồ như thế bao giờ nghĩ mà chán thay!

Đoạn rồi tòa xét đến hai việc tăng tiền nhà cho thuê ở Haiphong song lại hoãn cả. Còn mấy việc nữa chiều hôm nay đang xét.

Thuyên chuyển — M. Đặng-trọng Hoan, tri-châu hạng nhất quyền tri phủ Yên-bình (Tuyên-quang) nay đổi về tòa nhì phủ Thống-sứ.

M. Lê-huy Chúc, tri-phủ hạng nhất phủ Đa-phúc (Phúc-yên) đổi đi phủ Yên bình (Tuyên quang) thay M. Đặng-trọng-Hoan đổi đi nơi khác.

M. Ng-Sán tri-huyện hạng nhất tại huyện Đông-anh (Phúc-yên) ký bổ tri-phủ thì nay đổi đi quyền tri-phủ Đa phúc thay M. Lê-huy-Chúc đổi đi nơi khác

M. Đào-trọng-Hương Hàn-lâm-viện điển-bạ (8 2) hậu tuyển tri-huyện tòng sự tại Bắc-ninh, được bổ tri-huyện hạng ba và thăng hàn lâm viện điển tịch thì nay đổi đi Đông anh thay M. Nguyễn-Sán.

Bán nhà số 38, phố Vườn hoa hàng đậu. Ai mua lại đây mà hỏi. 3271

Tòa án Trừng-trị. Phiên án trừng-trị ngày thứ hai nhằm vào ngày lễ Pentecote thì hoãn đến thứ năm này.

Ngạch Công-chính. — Những người có tên sau này có bằng chuyên nghiệp trong các thứ văn bằng kể ở chỉ dụ ngày 31 Décembre 1919 và nghị-định ngày 5 Novembre 1920 thì nay được bổ làm thư-ký tập sự trong ngạch Công-chính.

A. Chức việc để dành cho các cựu-binh

MM. Ng-khắc-Uy, Hoàng-v-Thái và Đỗ-v-Trung đều bổ tại Bắc-kỳ cả.

B. chức việc để dành cho các đội thông ngôn

MM. Bùi quang-Nghĩa, Trần-Khan bổ đi Trung-kỳ; Phạm-xuân-Doãn bổ đi Bắc-kỳ, Vũ-gia-Tường và Ng-v-Cẩn bổ tại Hanoi.

Ngạch vô tuyến. — Chiểu theo nghị-định quan Chánh sở Vô tuyến Đông pháp ngày 29 Mai 1922, M. Ng-v-Sỹ là thư-ký vô tuyến hạng sáu tại Đà-lạt phải khiển trách ghi vào lý lịch vì:

«Đêm hôm 16 sang ngày 17 không ra nhận điện tín ở Bordeaux truyền sang và lại để dối vào trong tờ biên-bản».

Sự khiển trách này làm chậm việc tăng chức trong một năm.

M. Ng-phi-Hồng thư-ký Vô-tuyến hạng sáu tại Kiến-an được nghỉ giả hạn ba tháng kể từ ngày 1er Juin 1922.

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Ng-hữu-Tấn, thư ký tập sự ngạch công-chính được nghỉ dưỡng bệnh thêm một tháng kể từ ngày 11 Mai 1922,

Ngạch thừa phái. — M. Trần-Đình thừa phái hạng nhất tại huyện Tứ-kỳ (Hải-dương). được phép 29 ngày nghỉ tại Nam-định.

M. Ng-v-Chương thừa phái hạng ba đổi tạm thay M. Trần-Đình.

Ngạch tùy phái. — M. Đinh văn-Ngu, là cựu-binh được bổ làm tùy phái (planton) tại tòa sứ Phú-thọ lương mỗi năm là 96 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Việc sửa đền Hùng. — Hội-đồng Hùng-sơn kỷ-niệm có gửi cho bản-quán tờ đạt sau này để đăng báo:

Ngày tháng trước hội-đồng chúng tôi có đăng báo nói nay hội-đồng muốn sửa lại lăng mộ đức Tổ vương, có ngài nào tinh khoa hội họa thời vẽ giúp kiểu mẫu cho, mà chưa thấy ngài nào giả lời. Nay xin ngài nào có lòng với Tổ-vương, thời vẽ giúp cho mà gửi ngay lên quan Án Phú-thọ cho, vì rằng lớp này sửa đền Giếng đã gần xong, sẵn có thợ có đủ vật liệu được tiện đỡ tốn thì hội đồng cám ơn lắm. Lại xin cho biết quí danh hiệu và số nhà để đến hôm khởi công, chúng tôi mời lên chỉ bảo cho thợ biết đường làm.

Nay kính tạ

Hội-đồng đền Hùng-vương.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt-báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho cuối

ĐỨC-LONG

Số 11 & 80, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiện tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cát, dây gai tây dây đay to nhỏ, các thứ dầu ta, các thứ hạt làm dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật và bón cây, bán ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm xe bò cước, xẻng, búa, rìu và các thứ sơn-tây, các thứ thanh, dầu vân vân.

Xin quí-khách chiếu cố cho, hiện tôi xin tính giá phải chăng không đám đắt lắt nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

3088 chủ-bạch

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mọi làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

CỨ KỂ PHẢI ĐAU

Nhiều người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quáo mà đã chữa thuốc không phải thường, hoặc là đã khỏng chữa chất nào cả : nay hết những người phải đau khi quáo đã bình yên, hoặc phải đau ít phải : nay hết các người phải những lao, nay tôi khoẻ các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhiều lớn. Nghĩa là ai có bệnh ấy khi truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nầy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, trong 100 năm nữa giống Nam Việt chắc chắn, vì người có bệnh là tuổi sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lại mà để tuổi sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nhu các người không muốn giống Nam Việt bạc nhược đi, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy có việc gì, cứ cho hiệu bào chế MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá 1$ 9 bảo. Sang xem chiều trước khi ăn cơm thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . . 0$ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . . 2$ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12$ 00

Bộ từ 1$ 90 đến 2$ 00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pink »

Một lọ. . . . . 4$ 45

Bộ 0$ 70 đến 0$ 80

Sáu lọ. . . . . 24$ 50

Bộ 3$ 90 đến 4$ 00

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11$ 50

Bộ 1$ 70 đến 1$ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bò bổ nước)

Một lọ . . . . . 11$ 40

Bộ 1$ 80 đến 1$ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hai người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cứ 3 giờ đồng hồ sẵng một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì thôi trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

NAM-ĐỊNH

Có dấu ăn phải bùa mê. — Chiều tối hôm thứ bảy vừa rồi, ở phố hàng Thao, một nhà kia có mấy cô đầu ăn phải thuốc mê cả. Các ả xơi phải thuốc mê chừng một lúc thôi thấy trong mình choáng váng tê mê, rồi nằm lăn cả ra như người chết giả.

Ông Cầm đến khám rồi cho đưa ngay các ả vào nhà-thương chữa thuốc, đến sáng hôm sau thời lại được tỉnh tao, không can chi cả.

Không biết kẻ nào hay là ông nào vì lẽ gì mà lại chơi khăm chị em thế nhỉ ?

Có phải tự tử không ? — Trong một số báo trước, có nói việc người thợ gặt chừng 30 tuổi bị xe lửa nghiền phải đưa vào nhà thương, người ấy bị đau nặng quá, cho nên đến đêm thì tắt nghỉ.

Có kẻ nói rằng bác thợ gặt nầy không phải ngang qua đường sắt mà bị xe nghiền phải, mà chính là lúc toa máy và một toa nữa đã đi khỏi thì thấy anh ta bỗng dưng lăm nhoài bộ máy xuống rồi reo mình vào đoàn xe đang chạy. Như thế thời có lẽ bác thợ gặt cũng chán đời muốn chết chăng ?

Tỉnh ta đã có đèn điện. — Tối hôm kia chủ-nhật ngày 16 Pontecoffe nhà máy điện đã cho chạy thử máy chục ngọn đèn vừa mới dựng xong. Hiện trong lòa sư và mấy phố lớn đã có đèn rồi, thật chẳng kém gì Hanoi vậy. Đèn chạy xuốt đêm mãi đến sáng ngày mới tắt. Trong nhà máy, dùng cái nồi *sáp-de* sức hơi nước được đến hai ba trăm mã-lực, sức điện được 110 volts, máy móc còn kiểu, thật là tinh xảo. Việc chỉnh đốn lại rất có trật tự.

Tối hôm nay nhà Gấy-thép sẽ có đèn điện và chỉ trong một tháng nữa thì khắp các thành-phố và các nhà tư gia sẽ có cả. Như vậy thật là hay cho thành phố này lắm.

Công việc nay đều là nhờ có tài năng ông Hoàng-văn-Ngọc là một nhà Điện học kỹ sư ở bên Pháp được về nhà nay làng Ngọc làm quản-lý nhà Điện khi ở tỉnh ta, đã xứng đáng cho làm việc, ngay đêm trong sáu tháng nay, nào dựng nhà máy, nào cắt người làm, các cột đèn đã xây dựng xong cả, chỉ còn căng dây nữa là công cuộc của ông được hoàn thành thành phố ta cũng nên cảm ơn ông vậy.

LÀO KAY (Phong-thổ)

Hội Hưng-quốc khánh-niệm. — Năm nay là lần thứ nhất, ở đây dân-sự một được hiết có ngày hội nầy.

Nhân chúng tôi ở trên nầy có phận bầy người ở đường xuôi lên làm ở các công sở, như sở Y-viện, trường học, tòa Đại-lý và sở Giấy-thép. Chúng tôi lúc nào cũng dinh ninh nhớ rằng trong tháng năm ta có một ngày hội đáng ghi nhớ hơn cả, nên từ trung-tuần tháng tư chúng tôi đã cùng nhau giải tỏ với quan châu-ủy là quan cai-trị ở đây nầy, rồi xin phép quan Đại-lý để làm lễ kỷ-niệm ngày hội lớn ấy.

Còn quan châu thì sự sốt sắng, ai ai cũng biết, hết sức cùng chúng tôi bàn mọi cách, thông sức cho dân trong hạt hết thảy phải về xem hội. Tuy nay là buổi mới, cả Đại-lý Phongthu nữa sống hiềm trở cách lĩnh Laokay năm ngày đường, cách vận tải rất là khó khăn, nên muốn mua gì thực là lắm lại phần nhiều.

Tuy vậy chúng tôi cũng hết sức trù liệu cho có đủ thức chơi, nào làm đèn kết là, kéo cờ, vân vân.

Chương-trình định như sau nầy :

Ngày mồng một tá. — Buổi trưa : kết là — treo đèn.

Buổi chiều : 5 giờ, họp hết dân-sự ở châu nha — 6 giờ, bắn 21 phát súng — 8 giờ, thắp đèn — 9 giờ, rước đèn. Đám rước theo các đường sau nầy :

Bắt đầu từ đình quan châu, theo đường cái ra chợ, quay về qua làng Hồng-bát, vườn nhà thương, làng Hồng-lao, phía sau đồn, nhà trường, sở Giấy thép, đình quan Đại-lý, làng Hồng-tứ, làng Lùm-tà, qua cầu mới về châu. (Đám rước có những gì, sau sẽ xin kể).

10 giờ rưỡi, tiệc trà ở sân châu.

Mùng hai. — Buổi sáng : 7 giờ, 21 tiếng súng — 8 giờ, điểm-binh lính-dõng và lính châu — 9 giờ chọi gà — 10 giờ đánh cờ người.

Buổi chiều : 3 giờ, chọc thùng — 4 giờ, bơi thuyền đám nhau — 5 giờ, bịt mắt bắt dê — 6 giờ, tung cầu — 7 giờ, 21 phát súng — 8 giờ, đặt tiệc ở đình quan châu có con gái múa hát — 10 giờ, đốt cây bông.

Từ buổi sáng hôm mùng một khắp Phong-thu đã rộn rịp kẻ đi người lại các làng gần xa dân sự nô nức đến xem, các tổng quan, Bình-thần ở cách 2, 3 ngày cũng đến đã mặt lính-dõng trừ những miền giáp giới, còn thì phải về cả.

Ở sân châu trồng cột cờ kết lá làm rạp, cứ nhà Thương kết hoa treo đèn, bày bài vọng nom có vẻ long trọng lắm.

Lúc buổi chiều ở cột cao chính giữa kéo một lá cờ vàng có ba tam tài con.

Khi dân sự đã họp ở châu, thì nghe tiếng súng nổ súng nầy là hứ súng mèo bắn bằng bốn mai, tiếng kêu vang khắp các núi, chẳng kém gì súng to và do với súng thường dùng thì tiếng nổ to gấp năm gấp mười lần.

Hai mươi mốt phát súng vừa xong là bắt đầu hội, đèn giảm chọc cái đốc vài trăm sáng rực một góc trời.

Đã giảm giờ các quan đèn đến đủ mặt chỗ đánh vang lừng, tiếng kèn inh ỏi. Rồng nhiều giới đang mát mẻ điểm ngay nẩy giọt mưa, ai nấy đều ngơ ngác nhìn nhau những sợ tan mất cuộc vui hiếm có lấy, nhưng ngẫng mặt lên nhìn vẫn sao vầng vặc rõi phút chốc mây đen đã đi đâu hết thảm cuộc sắp xửa ra đi.

Đầu tiên có một cái quẩn thư đề bốn chữ « Hưng-quốc khánh-niệm » hai bên có hai biển đi kèm.

Sau kế đến hai giấy đèn, học trò mang có bảo hộ, có hơn ba mươi người.

Linh dõng bông súng đi hai hàng đen một, rồi một bàn đọc giải khăn thêu, hay tam sự, hương trầm nghi ngút, hai bên che hai lọng vàng.

Quan châu đi, có hai lọng xanh, rồi kế đến các ông làm các công sở, các kỳ-mục, phường nhạc, một toán lính dõng khác đi áp hậu.

Từ đầu đám rước đến cuối, ngoài dước sang chương. Dân-sự lớn bé kéo đi sau xem đông lắm.

Nào có phải như dưới xuôi ta mà dường lối bằng phẳng, phố xá rộng rãi, đám rước đi dễ dàng. Ở đây cách sông cách suối, đường đi chỗ lên chỗ xuống, tuy vậy cách đi rất là nghiêm chỉnh và có thứ tự.

Ở cửa nhà thương nhà trường, nhà Gấy-thép có bày bài vọng, đèn hương nghi ngút, khi qua các làng, nhà nào nhà nấy cũng thấy đèn hương, bày hoa là để tỏ lòng cung kính một ngày kỷ-niệm to tát ấy.

Mười giờ hơn đám rước về đến châu, các dân-sự đến tụ họp ở sân, được rực rỡ. Quan châu có bày tiệc trà ở trong rạp. Đề thết đãi các quan đi theo xem rước. Khi ai nấy đều yên lặng ông giáo học cọc cọc một bài diễn-văn rất dài, nói về lịch sử đức Thái-tổ Cao hoàng-đế và căn-nguyên hội Hưng-quốc khánh-niệm. Tiếc rằng bài nầy dài quá, không đăng nguyên văn được, song đoạn cuối ông giải nghĩa sao gọi người Kinh, sao gọi người Thổ, và ông ước ao rằng sau nầy hai giống người tuy khác nhau song cũng cùng nếp dưới bóng cờ Bảo-hộ sẽ thương yêu nhau như ruột thịt và sẽ cùng dìu dắt nhau theo ngọn đuốc văn-minh, lên con đường tiến bộ. Khi ông giảng đọc rất lời rất thấy người nghe siêu vỗ tay khen. Đoạn rồi ông thầy thuốc đứng lên nói tóm tắt mấy lời và xin quan châu nói lại cho các kỳ-mục và dân-sự nghe vì phần nhiều không biết tiếng Kinh ta.

Quan châu nói xong ai ai cũng ra giảng vui vẻ vì nay mới biết có hội và mới rõ sự tích ra thế nào.

Sáng hôm sau lúc bấy giờ sáng 21 tiếng súng vừa xong thì dân sự đã đi mất ở chân.

Linh dõng đứng sắp một hàng tay đeo lon trắng, có xã-đoàn và tổng-đoàn cai quản.

Tám giờ thì quan ba Đại lý sang với quan hai điểm một lượt. Linh-dõng bông súng chào.

Điểm binh song, bắt đầu làm các trò chơi như trọi gà, người u-ni mặn gươm mũa đao mũ thiết lĩnh nom rất ghê gớm.

Xem những cái người ấy mũa gậy mũa đao như tỉ tê thì nếu không có súng đâu hai ba mươi người cũng không cự nổi lại.

Khi trò này xong thì ở sân châu đặt bàn có người bơ con gái bên con gái làm quân cờ.

Đến buổi chiều thì nào chọc thùng, bịt mắt bắt dê, tung cầu vân vân. Trò nào cũng đông dân sự xem lắm.

Hôm đó nhân trò mắt mê nên các quan quản cũng ngồi xem hết các trò và nhất là lúc tung cầu bên con gái bên trai hòn hở vui cười thì ai nấy đến bằng lòng cả.

Tung cầu xong lại đánh cờ người mãi tối cũng chưa tan.

Bấy giờ rưỡi quan châu đặt tiệc ở trong rạp. Hết thảy các quan đều có mặt. Tiếng đàn êm ái chuyện trò vui vẻ.

Khi tan tiệc thì đã 10 giờ.

Quan châu cho các con hát ra mời rượu và mùa hát mãi qua cửa đêm mới xong.

Tuy mới làm hội lần đầu mà dân sự đã nô nức đến xem. Chắc đến sang năm thành lệ thì lại có phần vui vẻ hơn nữa.

Hội nầy mà được long trọng như vậy là nhờ có quan Đại-lý rộng lượng cho phép và có quan châu cùng các ông làm các công sở có lòng sốt sắng sướng lắp nên vậy.

F. lai cảo.

TUYÊN-QUANG

Trả lời ông Phượng-đình — Mới rồi độc giả *Trung-Bắc* ngày 29 Mai, thấy ở mục thời - sự tỉnh Tuyên-quang có bài trả lời bài « Lập nhà công quán » của tôi đăng trong số báo 24 Mai. Tôi lấy làm ngạc nhiên tự hỏi mình rằng : « Ô hay ! mình bà cáo về việc lập nhà công-quán chủ ý để nhờ báo chương quảng-cáo một việc công ích đáng nên tổ chức mà sao lại có bài trả lời này ? » Tôi không hiểu vì lẽ gì nên cố đọc cho hết bài để khám phá sự nghi hoặc của tôi. Thành thử ra đọc chỉ thấy toàn thị là nhời công-kích

Tôi xem đi xem lại từng đoạn thì rõ ràng mình có mấy lời nói dùng về việc lập hội không có ý khích bác gì ai, mà bỗng đâu bằng nổi sóng khiển cho ông Phượng-đình và cố phải bận trí. Trong bài tôi nói « Tuy nhiên có số ít người đối với hội rất là lãnh-đạm, song le đó là điều tự thường trong thấy », như thế thì chỉ trích ai chẳng qua là một lời nói chung một sự tổ rõ ai ai cũng đã đứng mục-kích. Ông Phượng đình vin lấy câu ấy nói rằng « Có lẽ là người không có chân hội ». Phải, người ngoài hội tất là không có chân hội. Như thế thì riêng gì ông Phượng đình là người không có chân hội, số người không có chân hội trong nhà công-quán ông nói đó, cơ man nào mà kể. Vậy mà ông khéo đất để sự nhỏ, ông gây ra sự to. Ông nói « Phàm hội nào cũng vậy, ai bằng lòng thì vào, ai không bằng lòng thì thôi » cái đó đã có nhiều rồi, dẫu ông cứ bắt ai cũng bằng lòng thì thôi, song le có người không những không bằng lòng, không vào hội mà lại còn đặt điều nọ tiếng kia để làm ngăn trở sự tiến thủ của hội, thì ông nghĩ sao ? Gả sử ông ở cái địa vị người có chân trong hội, thì ông xét đoán thế nào ?

(*Xem trang thứ tư*).

Auto ! Auto !!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt.

Bán giá cực rẻ

Hỏi tại Bản quán. 3208

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Tại sở chiến bóng ở phủ Toàn-quyền cần một người tài-xế giỏi, có cả các certificats nữa, để vận máy xe 6-16 hiệu « Peugeot » 24/30.

Lương sẽ định theo công-việc làm.

Ai muốn làm thì cứ đến đấy mà hỏi. 3258

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY HỎI SỐ 248

Hiện tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chẫn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có đàng, xin mời chiếu cố.

3243 MẬU-THỊNH kính bẩm

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Mỗi số ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến nhà mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quán báo, nhưng lại thế nào thì hiểu rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$ 20) bằng tem cũng được) cả cái tiền giấy quán không.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sẽ có người khác đã được phái tới nông nỗi.

Một bộ Bắc-kỳ Chính-trị (Điều-lệ) 3 quyển

Bộ luật này của ông Ngô-nhất-Thăng, Bảo-tâm Tạ-soạn đã dịch ra chữ quốc-ngữ, mà quan Thông-sứ Bắc-kỳ đã thông sức cho nhân dân hai Bắc-kỳ nên mua xem (tờ thông tư số 81 ngày 16 tháng 6 năm 1921). Nay nhân dịp các trường cũng tạ hai Bắc kỳ, sắp phát phần thưởng, trước khi nghỉ hè, cho các học sinh ; ai nhà đó ông Hàn Thăng bán ba giờ, mỗi bộ non nửa số tiền, để các trường cũng tự đem ra, Đông-Pháp điều-dịch diễn ca-in Đông-Pháp quan chế giải âm. Mỗi bộ bán 5 hào. Tiền cước 1 hào một bộ các tỉnh giả tiền trước. Bán tại nhà người dịch, số 24 Đường Huế, số 70 Hàng Điếu, Ha-nội.

Bộ sách này Đại-Hoàng-thượng đã ngự lãm và đã gia ban cho kim-tiền để nhị hạng.

2057

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHÉ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, dây giây, cúc áo, tô-thục vị thuốc lá, hộp thuốc lá, vê điếm, v v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo đã làm hàng rồi các quí khách đặt lấy-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long mới đã thực đủ các mẫu, ngọc-thạch, giây đeo tô-mạ, giây kim-khánh giây kim tiền, đồng-hồ quí quít vê bạc và vê kẽm, v. v.

Buôn bán chắc thật, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc. 2.42

NHÀ-ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng-Bông, Hanoi

Nhà Đề quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng cối vê có tủ, có xiêm.

Sự trông non lại có bà bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mới vê đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiễn sản huyết bạch, kiêm hoi, muốn chữa đề vào chữa cũng được (cảm rlẻag). Xin mời lại xem và bỏi cách thức

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2057

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê, thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ đủ đồ vật dụng.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn hỏi trước điều gì xin hỏi tại nhà bán-hiệu.

Ở phố Paul-Bert, số 18, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 3, tỉnh Thanh hóa.

3261

CÁC CUỘC ĐI XEM SĂN-NHIÊN

Tối thứ ba :

TÒNG-CHÂN TRA KIỆN CẢNH ĐA

Xem cái cách Tống-Chân tra kiện cảnh đa thực là tài tình.

Tối thứ tư :

TRẢM XÀ HƯNG HÁN

Tích nay thực là vui trò. Vui nhất chỗ Bái-công vào Tân cung nó chỗ Hoài-âm Hồ-trung sĩ nhục Hàn-tin.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 7 đến thứ ba 18 Juin 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp to 3 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

TRỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc cần trong thế giới

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN

Phiên ảnh mỹ-thuật Đại-pháp rất đẹp

Bi hài kịch dài 6 đoạn

BỐI THỜ I, II và III

Nghỉ

TRUYỆN MỘT BÀ LỚN

Chớp nốt hồi thứ IV, V và VI

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh REINE LUMIÈRE

(Quang - Minh hoàng - hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vệ
Ăn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

Digitized by Trần Kỳ (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Câu sửa tôi nói « Thứ nhất vì có người mình hoặc hay quá thiên về tư lợi, hoặc chỉ a-dua lúc đầu rồi dần dần sinh chán » thì ông cho là « nói xấu người mình» tôi thiết tưởng ông xét đoán lắm quá. Ông há không biết rằng phần nhiều hội của ta xưa nay mới lập lên đã gặp biết bao nhiêu là sự ngăn trở cũng vì những tình không tốt lắm, nó làm cho hội có thể tan được. Cũng là thực sự mà nói để mong người mình cùng nhau dần dần sửa đổi lại tưởng không phải là vô ích và cũng không hề chạm đến ai cả.

Kia trong các báo chương, thường thấy những nhà nhiệt-thành với quốc-dân hằng đem những điều gì mà người mình còn khuyết điểm phô diễn lên báo, mục-đích để tìm phương bổ cứu, để khuyến khích nên theo con đường phải, thì dụ như nói: « Người mình có tính thực thà », « Người mình có tính mê có bạn », « Người mình có tính hiếu danh » còn nhiều nữa không kể xiết được. Nếu ông Phương-đình tưởng thế là kể xấu người mình thì có lẽ người bay động lòng như ông, hàng ngày phải cầm bút để trách người tỏ bày những lời trung-ngôn như vậy. Nhưng mà trách cũng là quá đáng, vì người nào biết rộng xét thì cho là lời nói phải, lời nói chung cho cả mọi người lời nói không có hại gì mà nay ra có phần bổ ích. Mình biết lỗi của mình thì nên định mà sửa đổi đi chứ nếu cứ khăng khăng, đã không chịu lại còi phải thì cho lại lấy điều ấy ra mà trách móc người vậy thì mình thật thiệt-thòi không những là mất công vô ích mà lại tỏ ra là người gai ngạnh.

Câu tôi nói « Ôi! những người người ngoài trở » là chỉ ý nói những người ở ngoài hội chỉ tìm cách gièm pha phần đối hội đương lập để oan phá hoại đi. Ấy thế mà ông Phương-đình lại còn đặt để ra nói rằng ô dụng « lời khiêm nhã » để toan giảm giá trị ai.

Ông lại nói « đó là sự bạc bẽo tình tình... » — Ôi! còn nhẹ gì người, đã không giúp được việc chi lại còn làm ngăn trở cho sự công ích mới bắt đầu nhóm lên nhưng may sao, những người có bụng nhiệt thành không quản gì lời cổ ra rồi vào cứu sai mà hội ngày nay đã thành lập ... ấy là sự kết quả để trông lệ cái cô gì khó nhọc của những người có lòng về việc công ích. Vậy ông nói là bạc bẽo thì bạc bẽo với ai? bạc bẽo về mối gì? bạc bẽo với người ngành trở chăng?

Nói tóm lại « Vì mến mến lắng » tức cũng như chữ [illegible] câu « Versus coimus paratus dispellimus quicquid [illegible] » thì lẽ thường câu nói chung không chỉ trích ai. Không phem đến danh-dự ai mà phiền đối lại bài của tôi viết, thì thiết tưởng ông với động lòng những sự đàn đầu mà đem lời cao luận của ông thổ lộ lên trên tờ báo.

Một sự bất bình thốt nhiên xảy ra như thế khiến cho tôi phải đăng mấy lời này để phân bày cùng ông, thực là một sự bất đắc dĩ vậy.

Hay gì tranh biện nhau ở trên báo chương, ông nên nghĩ lại cho kỹ, ông Phương-đình ơi!

Kim-Xuyên lai cảo.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 6 Juin 1922

Giá buê

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f 25
Nhà Ngân hàng . . . . 6 . 25

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Saigon sẽ chạy ra Haiphong ngày 4 Juin.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *Angers* chừng 15 Juin thì ở Haiphong chạy sang Pháp.

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Hồ-Tây số nhà 45)

XE NHÀ AI HỎNG

LỐP (Enveloppes)

Hiệu QUẢNG HƯNG LONG
HANOI
Mới có Enveloppes
Chambres à air [illegible]
hiệu « [illegible] »
để thay vào bánh xe [illegible]
Giá rẻ
Xin mua mau kẻo hết

HOÁN-VAN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố [illegible], Hanoi

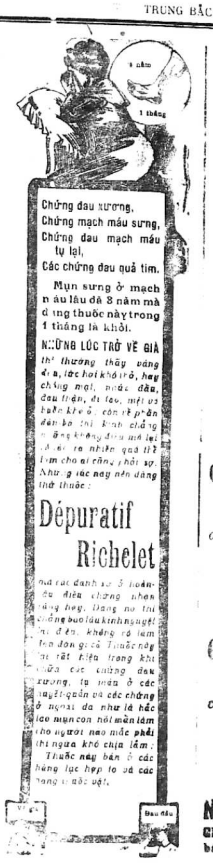
MỚI VẼ XONG MẤY THU THANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính mới.

Bản hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thấy mắc vì thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn xin cứ thư về bản hiệu sẽ tính giá hạ hơn.

Thân chào
Hoán-Văn Hiệu
[illegible]

Nhân dịp này tôi xin có lời cảm tạ các quý-khách đã hoan nghênh cho [illegible] Vậy có lời kính cáo cùng quý-khách được rõ. Nay kính

CAFÉ RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính quán ở phố Hàng [illegible] ngay cửa Nhà-Thờ
Tầu-điện có đánh hoa [illegible] số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện lợi về [illegible] theo lối ăn ở của người Âu châu.

Bản-sản thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quản cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2043

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
1 $ 50 một chai

Gouttes « METHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Mấy thứ bán-hiện hay ban :
Các thứ thuốc nước đựng lọ tín để tiện vào áo như thuốc bổ SACCHYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bịnh Giang-mai
Thuốc ho-sirô SIROP PECTORAL dác-cổ, sổ-mũi.
Thuốc lào chỉ người lén dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt = 2 $ 00 một chai
Thuốc có những lợi : không bị nước hay rã ; công thuốc mạnh antiseptiques et thật thuốc stimulateurs các bản-viêm thì khỏi khỏi. Thuốc này đã chữa được số đông người bịnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bịnh đau bộ như : Kinh nguyệt không đều, hay là thì bịnh khởi đau đớn mình mẩy, như đau bụng, yếu con, những thuốc này đã nên nếu lấy lại mau lắm trong vòng 3 ngày hoặc 4 ngày thì khỏi.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ TRẢI-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán buôn và bán bao kín
Bán sắt và bán lẻ
« THUỐC DẺRÉ »
9 $ 50 một chai 1/4 lítre
Trị bịnh giang mai là một đại-tài. Bịnh thuốc trừ rất thì sau nặng thuốc mấy cũng thế nào! Bịnh thuốc khác rất cũng như phải uống thuốc này thì mấy chốc khỏi hẳn được ! Thuốc mấy rất hay, rất quí ; rẻ chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ cho cho người ra béo.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn thêm. Giá rẻ 9 $ 50 một chai.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.
2041

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG TÂN LÝ đi CAO BIỀN
Ở đây TÂN LÝ chạy hàng ngày rước khách và hàng hóa đi Cao-biền và ở Vĩnh ra.
Ở CAO-BIỀN (Phố Qui) đi cả 3 ga chiều đến Tân-lý vào khoảng 10 giờ và về Vĩnh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÀ HUẾ
Ở VINH đi hết 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra hết 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa ở Huế ra.

Công-ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng giêng tây nay, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và bánh-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ thiếu buôn bán nếu cần lắm các quí-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại đường Vĩnh-Đông nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, không khi lấy xe nào ở xe nấy ở yên lắm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự tiếc ấy, xin liệt quí khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Để khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Tân-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý ga ; mà đường Vĩnh-Bến-Thủy thì đánh giấy thép cho PHẠM-ĂN-PHI Bến-thủy ga.
2012

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi thuộc bản chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười sẽ rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có giấy chắc chắn để gửi chúng tôi lấy tiền, như là : đồ bản của nhà nước nương (Titres de propriétés phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Etat) giấy phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem giữ ; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy mà nếu đứng khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem giữ.

Những các làng đã cất lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2035

No 28

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Là trang cũng sớp lạy mà rằng :

— Lão-nô này cũng không ngờ ngày nay lại còn được gặp phu-nhân cùng tiểu-thư đây, thật lấy làm mừng quá!

Doãn phu-nhân đỡ dậy mà bảo rằng :

— Nhà ngươi quản bao khó-nhọc mà giúp-đỡ cho công-tử, công lẽ cũng không phải là nhỏ vậy.

Doãn phu-nhân sai nữ-tỳ đưa *Lã trung* ra nhà ngoài, rồi dọn rượu cho nồng. Bấy giờ *Hoàng-phủ thiếu-hoa* ngồi hầu tại dãy *Doãn* phu-nhân mới thuật chuyện đầu đuôi cho *Hoàng phủ-thiếu hoa* biết từ khi gặp *Vi-đăng-đạt* thế nào, và *Vi-đăng-đạt* đã phát thệ xin nhận mình làm nghĩa mẫu, đổi-đãi như tình chí-thân trong một nhà vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— *Vi đăng-đạt* tài mạo song toàn, thật là người ít có! nhưng chẳng hay chàng đang độ thiếu-niên, có sao lại lưu-lạc vào chốn Lục-lâm nầy?

Doãn phu nhân nói :

— Hắn cũng là Tướng môn tử-đệ, chẳng qua-tạm thời lưu lạc đó mà thôi. Vậy từ bấy đến nay, con trong-nom ở đâu và bấy giờ con đinh đi đâu?

Hoàng-phủ thiếu hoa mới kể lể những tình-hình sau khi tương-biệt và nói với *Doãn* phu-nhân rằng :

— Ông *Hàng-hiệu* thật là một người vì bạo mà quên nhà, trước đã cùng con đi học đạo nay lại cùng con về dẫn quân đó! Con đội ơn *Hàng-hiệu*, không biết thế nào mà nói cho cùng!

Doãn phu nhân và *Trưởng-hoa* tiểu-thư nói :

— Thế ra ở trên cõi đời cũng còn có nhiều người tốt bụng. Mẹ con ta nên ra lạy tạ ông ta.

Bấy giờ *Doãn* phu-nhân và *Trưởng-hoa* tiểu-thư cùng ra nhà *Tư-nghĩa-sảnh*. *Hoàng-phủ thiếu hoa* ra trước nói cho *Hàng-hiệu* biết là thân-mẫu và gia-tỷ xin ra để lạy tạ.

Hàng hiệu kinh ngạc mà rằng :

— Chết nỗi! tôi có công-lao gì mà phu-nhân lại nói đến sự tạ ơn, nhỡ hiền đệ mau mau ngăn giúp cho.

Nói chưa dứt lời thì *Doãn* phu-nhân và *Trưởng hoa* tiểu thư đã ra đến nơi. *Doãn* phu-nhân nói với *Hàng-hiệu* rằng :

— Nhà tôi chẳng may gặp tai-nạn này mà di-lụy đến tiện-sinh đề liên-sinh phải lìa vợ xa con, cũng tiện nhi đều-quản, định cứu cho phu-quân được về nước. Cái ơn sâu ấy, tôi thiết tưởng dẫu nghìn vòng kết-cỏ, cũng chưa đủ báo-đền.

Nói xong, cả ba mẹ con cùng sụp xuống lạy tạ. *Hàng-hiệu* vội vực đỡ dậy không dám nhận lạy. *Doãn* phu-nhân lại bảo *Vi đăng-đạt* rằng :

— Con nên vì mẹ bày một tiệc rượu để tạ ông *Hàng ân-nhân*.

Vi-đăng-đạt nói :

— Đó là bổn phận của con, xin thân-mẫu và hiền-mụội cứ lui về hậu-trại.

Doãn phu-nhân và *Trưởng-hoa* tiểu-thư lui ra. Quân lâu-la bày tiệc. Ba người cùng ngồi uống rượu. Trong khi uống rượu, bàn đến võ nghệ, thật là ý hợp tâm đầu mỗi đều quá canh một mới tan tiệc.

Hoàng-phủ thiếu hoa nói với *Hàng-hiệu* rằng :

— Tôi xin phép hiền-huynh để vào hậu trại nói chuyện với thân-mẫu.

Hàng-hiệu vâng lời quân lâu-la cầm đèn đưa *Hoàng phủ thiếu-hoa* vào hậu-trại. *Vi đăng đạt* vòng tháy *Hàng-hiệu*, dầu có lòng kính-nể nhưng cũng không dám lưu ở lại đây, sợ mai sau lại mang tai-tiếng chăng. mới sai người đưa *Hàng-hiệu* ra nhà khách, còn mình thì trở về phòng nghỉ.

Vi-đăng-đạt nghĩ thầm: giả-sử sau này ta được kết duyên cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* hoặc là kết duyên cùng *Hàng-hiệu* thì ta cũng được hai lòng.

HỒI THỨ XXXV...

Đêm hôm ấy *Vi-đăng-đạt* nằm ở trên giường trần-thực nghĩ-ngợi mà lẫm-bẩm nói một mình rằng :

— Chẳng hay số phận ta mai sau rồi ra thế nào? Ông trời đã định, dầu sao ta cũng đành lòng!

Hoàng-phủ thiếu hoa lui vào hậu-trại, một bầm với *Doãn* phu-nhân rằng :

— Chị con năm nay cũng đã trưởng thành, *Vi-đăng-đạt* tài-mạo song toàn, và lại có ơn với ta. Nên thân-mẫu gả chị con cho *Vi đăng-đạt*, há chẳng đẹp đôi phải lứa lắm ru!

Doãn phu-nhân cười mà bảo rằng :

— *Vi-đăng-đạt* là nữ-nhân cải dạng nam trang, chứ có phải nam-tử đâu! Nếu là nam-tử thì mẹ đây cũng can một chút, khi nào lại chịu nhẫn-nhục để mang cái tiếng « Nam-nữ hỗn tạp » cho giờ!

Hoàng-phủ thiếu-hoa kinh-ngạc mà rằng :

— Ai ngờ ở đời lại có được một người kỳ nữ như thế! một hoa đa phẩn, đáng độ thanh xuân mà dám nương-thân ở nơi hồ-huyệt. Và nói-năng cử-chỉ tuyệt không hề có ý bỏ-thẹn dụt-dè, thế thì quả đáng một bậc biết trong bọn nữ lưu mà cũng không việc tử xưa đến nay chưa có vậy. Chẳng hay con cái nhà ai mà có cái trí-tuệ và can đảm ấy, thật khiến cho bọn tu-mi nam-tử phải hổ-thẹn!

Doãn phu nhân mới thuật rõ sự tình đầu đuôi cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* biết. *Vi-đăng-đạt* tức là nàng *Vệ-đăng nga* đổi tên đó. Phu nhân lại bảo *Hoàng-phủ thiếu hoa* rằng :

— Nàng *Vệ-đăng-nga* nay năm nay mới 19 tuổi. Bây giờ *Mạnh-lệ-quân* đã chết rồi, mai sau nếu con cưới được thân-phụ về làm thì nên lấy nàng làm vợ, khiến cho ta được vui lòng. Vì ta đã biết chắc nàng là một người hiền-đức trí-tuệ, đáng làm con dâu của ta.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nghe nói, cố lòng nghi-hoặc mà hỏi rằng :

— Ai nói chuyện mà thân mẫu biết là *Mạnh-lệ-quân* đã chết rồi?

Doãn phu-nhân mới thuật chuyện cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* biết là *Lưu-khuê-bích* đã bị bắt tại đây, và hắn đã làm tò cung-trạng kể hết sự-tình *Mạnh-lệ quân* giết đạo *hành-thích*, lại gieo mình xuống sông, vân vân. *Doãn* phu-nhân lại đem tờ cung-trạng của *Lưu-khuê-bích* trao cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* xem.

Hoàng-phủ thiếu-hoa xem xong, liền hỏi :

— Hiện nay *Lưu-khuê bích* ở đâu?

Doãn phu-nhân nói :

— Khi bấy giờ bắt được *Lưu-khuê-bích*, chị con chỉ muốn phân thầy bắn ra, nhưng *Vi-đăng-đạt* sợ sau này triều-đình quở trách, cho nên mới tha chết cho hắn mà giam-cầm vào một nơi, khiến hắn phải chịu trăm bề cực khổ.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Hắn là một đứa hiểm-ác, dẫu khổ cũng chẳng đáng thương. Ta chỉ thương thay cho *Mạnh-lệ-quân* đã vì nhà *Hoàng-phủ* ta mà thác-thiết.

Doãn phu nhân nói :

— Sau này con nên tâu với triều đình truy tặng cho nàng, để báo-đáp cái lòng tiết nghĩa ấy.

(Còn nữa)